

**Seminārs „Optiskā starojuma novērtēšana”
2010.gada 1.jūlijs**

Svarīgākās MK 30.06.2009. noteikumu Nr.731 "Darba aizsardzības prasības nodarbināto aizsardzībai pret mākslīgā optiskā starojuma radīto risku darba vidē" prasības.

Māra Vīksne,
Labklājības ministrija

MK noteikumi Nr.731

Noteikumos pārņemta:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2006.gada 5.aprīļa Direktīva [2006/25/EK](#) par veselības un drošības minimālajām prasībām attiecībā uz darba ņēmēju pakļaušanu riskiem, ko izraisa fizikāli faktori (mākslīgais optiskais starojums)

I. Vispārīgie jautājumi (1)

Noteikumi nosaka darba aizsardzības prasības nodarbināto aizsardzībai pret risku, ko darba vidē rada vai var radīt mākslīgā optiskā starojuma iedarbība uz nodarbinātajiem darba laikā, īpaši uz viņu acīm un ādu.

Noteikumi attiecas uz visām nodarbinātības jomām, kurās nodarbinātie darba vidē tiek vai var tikt pakļauti optiskā starojuma iedarbībai.

I. Vispārīgie jautājumi (2)

Optiskais starojums ir jebkurš elektromagnētiskais starojums ar viļņa garumu diapazonā no 100 nm līdz 1 mm.

Optiskā starojuma veidi:

1. neviendabīgais starojums – jebkurš optiskais starojums, kas nav lāzera starojums (ultravioletais starojums; redzamais starojums; infrasarkanais starojums)
2. lāzera starojums – optiskais starojums no lāzera ierīces

I. Vispārīgie jautājumi (3)

Darba devējs nedrīkst pakļaut nodarbinātos tāda optiskā starojuma iedarbībai, kas pārsniedz ekspozīcijas robežvērtības.

Ekspozīcijas robežvērtības ir optiskā starojuma iedarbības ierobežojumi, kurus ievērojot starojumam pakļautie nodarbinātie ir aizsargāti pret tā kaitīgo ietekmi uz veselību.

II. Optiskā starojuma iedarbības noteikšana un radītā riska novērtēšana (1)

- Nosaka, vai darba vietās ir optiskā starojuma avoti, kas varētu izraisīt kaitējumu nodarbinātā veselībai.
- Ja darba vietā ir optiskā starojuma avots vai nodarbināto veselības pārbaudes rezultāti liecina, ka nodarbināto veselības traucējumiem ir saistība ar optiskā starojuma iedarbību, darba devējs novērtē risku saskaņā ar MK 660.
- *MK 660 par DVIU – riska faktors - starojums (jonizējošs/ nejonizējošs)*

II. Optiskā starojuma iedarbības noteikšana un radītā riska novērtēšana (2)

Ja darba devējs konstatē, ka optiskais starojums rada vai var radīt risku, ja nepieciešams, veic mērījumus vai aprēķinus.

Veicot aprēķinus, ņem vērā pielikumos noteiktās prasības un aprīkojuma ražotāja informāciju.

II. Optiskā starojuma iedarbības noteikšana un radītā riska novērtēšana (3)

Optiskā starojuma mērījumus ar kalibrētu mēraparatūru tiesīgas veikt:

1. LATAK akreditētas laboratorijas;
2. citās ES dalībvalstīs akreditētas institūcijas, kuras tiesīgas veikt optiskā starojuma mērījumus;
3. kompetentas institūcijas vai kompetenti speciālisti darba aizsardzības jautājumos;
4. darba aizsardzības speciālisti, kuri ieguvuši otrā līmeņa augstāko izglītību darba aizsardzībā;
5. personas ar atbilstošu kvalifikāciju mērījumu veikšanai.

III. Optiskā starojuma radītā riska novēršana vai samazināšana (1)

Darba devējs atbilstoši riska novērtējuma rezultātiem veic nepieciešamos pasākumus (tai skaitā organizatoriskos – iedarbības laika samazināšana, atpūtas pauzes) optiskā starojuma radītā riska novēršanai vai samazināšanai līdz minimumam.

III. Optiskā starojuma radītā riska novēršana vai samazināšana (2)

Pasākumi riska novēršanai vai samazināšanai:

1. piemērotas darba metodes;
2. atbilstošs darba aprīkojums;
3. tehniski pasākumi (piem. bloķēšanas ierīces, aizsargekrāni, u.c.);
4. darba vietu iekārtojums un darba aprīkojuma apkope un uzturēšanu;
5. darba vietu plānojums un izvietojums;
6. optiskā starojuma iedarbības ilguma un līmeņa ierobežošana;
7. piemēroti IAL;
8. darba aprīkojuma ražotāju norādījumi.

III. Optiskā starojuma radītā riska novēršana vai samazināšana (3)

Darba vietās izvieto attiecīgas drošības zīmes (MK 400):

Nejonizējoša radiācija vai starojums

Lāzera stars

Nodrošina bīstamo zonu norobežošanu un ierobežotu piekļūšanu šīm zonām, ja pakļaušana optiskā starojuma radītajam riskam ir pamatota un ierobežojumi ir tehniski iespējami.

III. Optiskā starojuma radītā riska novēršana vai samazināšana (4)

Ja pēc pasākumu veikšanas ekspozīcijas robežvērtības ir pārsniegtas:

- nekavējoties veic pasākumus, lai nepieļautu nodarbināto pakļaušanu šādam optiskajam starojumam;
- analizē un nosaka iemeslus, kuru dēļ optiskā starojuma iedarbība pārsniedz ekspozīcijas robežvērtības;
- veic izmaiņas darba aizsardzības pasākumos, lai novērstu optiskā starojuma ekspozīcijas robežvērtību atkārtotu pārsniegšanu.

III. Optiskā starojuma radītā riska novērtšana vai samazināšana (5)

Apmācība un informēšana par:

1. optiskā starojuma iedarbību un iespējamo risku;
2. darba aizsardzības pasākumiem;
3. rezultātiem, kas iegūti riska novērtēšanā, un to nozīmi;
4. optiskā starojuma iedarbības dēļ radušos veselības traucējumu pazīmēm, rīcību, savlaicīgu veselības traucējumu atklāšanas nozīmi;
5. tiesībām uz veselības uzraudzību, OVP nozīmi;
6. drošām darba metodēm, pareizu un drošu darba aprīkojuma lietošanu;
7. pareizu un piemērotu IAL lietošanu.

IV. Nodarbināto veselības pārbaude (1)

MK 219:

Nodarbinātos uz periodiskajām OVP nosūta:

- reizi trijos gados, ja:

nodarbināto veselību darba vidē ietekmē optiskais starojums,
kas nepārsniedz noteiktās ekspozīcijas robežvērtības

- reizi gadā, ja:

nodarbinātais pakļauts fizikālo darba vides faktoru iedarbībai,
kas pārsniedz noteiktās ekspozīcijas robežvērtības

IV. Nodarbināto veselības pārbaude (2)

Ja OVP konstatē nodarbinātā veselības traucējumus, kas ir optiskā starojuma iedarbības radītās sekas:

- ārsts nodarbināto informē par viņa OVP rezultātiem un sniedz ieteikumus veselības aprūpei, kā arī informē darba devēju par veselības pārbaūžu rezultātiem;
- organizē citu nodarbināto veselības pārbaudes, kuri tikuši pakļauti līdzīgai optiskā starojuma iedarbībai;
- pārskata risku novērtējumu un pasākumus riska novēršanai vai samazināšanai.

MK noteikumi Nr.731

Noteikumi stājas spēkā 2010.gada 27.aprīlī.

1.pielikums:

Neviendabīga optiskā starojuma iedarbības vērtību noteikšana

2.pielikums:

Lāzera optiskā starojuma iedarbības vērtību noteikšana

MK noteikumi Nr.731

EK vadlīnijas (angļu val.):

A non-binding guide to the Artificial Optical Radiation Directive 2006/25/EC

<http://www.hse.gov.uk/radiation/nonionising/optical.htm>

Paldies par uzmanību!

Māra Vīksne

67021526

Mara.Viksne@lm.gov.lv

